

BESLUT

2013-06-24

Dnr: 13/00527

SAKEN

Rapport, SVT1, 2013-02-28, kl. 6.30 och 7.30, inslag om att Sverige är ett av världens vapentätaste länder; fråga om opartiskhet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kravet på opartiskhet

INSLAGET

Inslaget handlade om att få länder har fler vapen per invånare än Sverige och att vapentätheten är störst i de nordligaste länen. I inslaget sades följande.

Få länder har fler vapen per invånare än Sverige och jämtlänningar är mest beväpnade visar ny kartläggning.

Nyhetspresentatören sa därefter följande.

Den som har illegala vapen hemma kan nu under tre månader lämna in dem till polisen utan att riskera straff och det är i norra delen av landet som vapentätheten är som störst i Sverige. Det visar en ny kartläggning av de registrerade vapeninnehavarna.

I inslaget som följde sades att sex procent av den svenska befolkningen är vapeninnehavare, därefter visades en varg ur ett kikarsikte från ett jaktgevär och en grafisk karta över Sverige var vapentätheten är som störst respektive lägst. I slutet av inslaget sades följande.

Den som har vapen hemma utan licens har från och med i morgon möjlighet att lämna in vapen utan straff. Då börjar nämligen den så kallade vapenamnestin att gälla och fortsätter fram till och med maj i år.

ANMÄLNINGARNA

Två anmälare är kritiska till att inslaget kopplade samman en tre månader lång vapenamnesti för illegala vapen med förekomsten av vapenlicenser i Sverige utan förklaring till vad som förenar dem. En av anmälarna är vidare kritisk till att inslaget filmade illegala automatvapen medan man presenterade fakta kring var det finns flest vapenlicenser. Anmälaren anser att det ger en tendentiös bild av att legala vapeninnehavare också är de med illegala vapen. Båda anmälarna anser vidare att redogörelsen av var det finns flest respektive minst vapenlicenser i landet är osaklig i förhållandet till illegala vapen. En av anmälarna är vidare kritisk till att inslaget visade en varg genom ett kikarsikte och anser att det innebär ett ställningstagande. Anmälaren anser att vargfrågan är kontroversiell och det aktuella inslaget tog ställning genom att koppla ihop vargjakt med ett reportage om illegala vapen.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att det anmälda inslaget inte strider mot kravet på opartiskhet och anför i huvudsak följande.

Inslaget handlade om att en ny undersökning visade att vapentätheten i Sverige var störst i de nordliga länen och illustrerades bland annat helt kort med en bild där en varg syntes i kikarsiktet på ett jaktgevär. Det framkom att undersökningen baserades på antalet registrerade (det vill säga legala) vapen. Samtidigt nämndes att de som hade illegala vapen från och med morgondagen och tre månader framåt kunde lämna in dessa till polisen utan att riskera straff.

Inslaget, som var en minut och 15 sekunder långt, baserades på en kartläggning av nyhetsbyrån Sirén över hur det registrerade vapeninnehavet i Sverige såg ut i de olika länen. Undersökningen hade gjorts i samband med att en tre månader lång vapenamnesti snart skulle träda i kraft. Förutom SVT, rapporterade flera medier om undersökningen. I påannonsen framkom att kartläggningen gällde registrerade vapeninnehavare. Reportern började dessutom inslaget med att konstatera att cirka sex procent av den svenska befolkningen är registrerade vapeninnehavare. Det framgick alltså tydligt att undersökningen inte handlade om det illegala vapeninnehavet. Vapenamnestin var vad som i redaktionella sammanhang kallas den aktuella nyhetsvinkeln, det vill säga den händelse som gjorde att den generella frågan om vapeninnehav blev extra intressant att rapportera om i ett nyhetsprogram. Vapenamnestin nämndes därför i påannonsen och i slutet av inslaget.

Reportern betonade ordet ”utan” för att tydliggöra att den redovisade undersökningen inte handlade om illegala vapeninnehav. Inslaget illustrerades med arkivbilder. Den korta sekvensen där en varg syntes genom ett kikarsikte valdes för att illustrera att en vanlig orsak till registrerat vapeninnehav är att vapnet ska användas för jakt. Det fanns ingen som helst avsikt att koppla ihop

frågan om legalt eller illegalt vapeninnehav till debatten om vargjakt, utan bilden valdes för att den visade en jaktsituation.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska bedriva programverksamheten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (5 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att inslagets fokus var att vapentätheten i Sverige är bland de högsta i världen och att län norrut i landet hade högsta andelen befolkning med vapenlicens i Sverige. Det förhållandet att inslaget i sammanhanget också tog upp vapenamnestin innebar inte att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet. Nämnden anser vidare att den omständigheten att inslaget visade en varg i ett kikarsikte inte innebar ett ställningstagande i frågan om vargjakt. Nämnden anser inte heller i övrigt att det anmälarna tar upp medför att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet i SVT:s sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Leif Hedman, Kristina Ståhl och Martin Holmgren efter föredragning av Johannes Wik.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Johannes Wik